

OKRĘGOWY URZĄD GÓRNICZY W WARSZAWIE

**„Prawno-administracyjne aspekty racjonalnej gospodarki
złożami kopalin i ich ochrony, działalności wydobywczej
prowadzonej bez wymaganej prawem koncesji oraz
prowadzenia ruchu w zakładach górniczych w warunkach
koncesji udzielonej przez starostę”**

Dokumentowanie, prowadzenie ewidencji i rozliczanie zasobów złoża

mgr Antoni Giłka

Warszawa, 19 listopada 2019 r.

***na podstawie ustawy Prawo geologiczne i górnicze
z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. Nr 163 poz. 981, z późn. zm.)***

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

Rozdział 2

Dokumentacja geologiczna (...)

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

- **Art. 88.**

1. Wyniki prac geologicznych, wraz z ich interpretacją, określeniem stopnia osiągnięcia zamierzonego celu wraz z uzasadnieniem, przedstawia się w dokumentacji geologicznej.

2. Dokumentację geologiczną stanowią następujące rodzaje dokumentacji:

- 1) geologiczna złoża kopaliny;
- 2) hydrogeologiczna;
- 3) geologiczno-inżynierska;
- 4) inne niż określone w pkt 1–3.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

- **Art. 89.**

1. Dokumentację geologiczną złoża kopaliny sporządza się w celu określenia jego granic, zasobów geologicznych, warunków występowania oraz określenia możliwości wydobycia kopaliny ze złoża.
2. Dokumentacja geologiczna złoża kopaliny określa w szczególności:
 - 1) rodzaj, ilość i jakość kopaliny, w tym przez przedstawienie informacji dotyczących kopalin towarzyszących i współwystępujących użytecznych pierwiastków śladowych oraz występujących w złożu substancji szkodliwych dla środowiska;
 - 2) położenie złoża, jego budowę geologiczną, formę i granice;

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

- **Art. 89. (c.d.)**
 - 3) elementy środowiska otaczającego złoża;
 - 4) hydrogeologiczne i inne geologiczno-górnictwo warunki występowania złoża;
 - 5) stan zagospodarowania powierzchni w rejonie udokumentowanego złoża;
 - 6) graniczne wartości parametrów definiujących złoża i jego granice.
- 4. Jeżeli dokumentacja geologiczna złoża kopaliny ma być podstawą uzyskania koncesji, rozpoznanie złoża następuje w stopniu umożliwiającym sporządzenie projektu zagospodarowania złoża.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

- **Art. 89. (c.d.)**

5. W przypadku dokonywania podziału złoża, dla którego jest wykonana dokumentacja geologiczna, należy sporządzić nową dokumentację dla części złoża przewidzianej do zagospodarowania; dla pozostałej części należy sporządzić rozliczenie zasobów złoża w formie dodatku do dokumentacji geologicznej na koszt podmiotu, który sfinansował wykonanie nowej dokumentacji.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

- **Art. 90.**

1. Dokumentację hydrogeologiczną sporządza się w celu:

- 1) ustalenia zasobów oraz właściwości wód podziemnych;
- 2) określenia warunków hydrogeologicznych związanych z zamierzonym:
 - a) wykonywaniem odwodnień w celu wydobywania kopalin,

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

- **Art. 92.**

Dokumentację geologiczną, o której mowa w art. 88 ust. 2 pkt 4, sporządza się w przypadku:

1) wykonywania prac geologicznych niekończących się udokumentowaniem zasobów złoża kopaliny lub zasobów wód podziemnych;

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

Art. 93.

1. Dokumentację geologiczną, o której mowa w art. 88 ust. 2 pkt 1-3, przedkłada się właściwemu organowi administracji geologicznej w 4 egzemplarzach oraz w postaci dokumentu elektronicznego.
2. Dokumentację geologiczną, o której mowa w art. 88 ust. 2 pkt 1-3, zatwierdza, w drodze decyzji, właściwy organ administracji geologicznej.
3. Jeżeli dokumentacja geologiczna, o której mowa w art. 88 ust. 2 pkt 1-3, nie odpowiada wymaganiom prawa albo powstała w wyniku działań niezgodnych z prawem, właściwy organ administracji geologicznej odmawia jej zatwierdzenia.
4. Zmiany dokumentacji geologicznej, o której mowa w art. 88 ust. 2 pkt 1-3, dokonuje się przez sporządzenie dodatku. Do postępowania z dodatkiem do dokumentacji geologicznej stosuje się ust. 1-3.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

5. W przypadku stwierdzenia istotnych różnic między dokumentacją geologiczną, o której mowa w art. 88 ust. 2 pkt 1-3, a stanem rzeczywistym, w tym warunkami zagospodarowania wód podziemnych, właściwy organ administracji geologicznej może, w drodze decyzji, nakazać zmianę dokumentacji geologicznej, a w razie potrzeby
 - wykonanie dodatkowych prac geologicznych. Decyzja ta określa termin przedłożenia dodatku do dokumentacji geologicznej.
6. W razie potrzeby decyzja nakazująca wykonanie dodatkowych prac geologicznych zastępuje koncesję albo projekt robót geologicznych.
7. Dokumentacja geologiczna, o której mowa w art. 88 ust. 2 pkt 4, nie wymaga uzyskania zatwierdzenia w drodze decyzji.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

8. Dokumentację geologiczną, o której mowa w art. 88 ust. 2 pkt 4, sporządza się w 3 egzemplarzach, w terminie do 6 miesięcy od dnia zakończenia prac, i przekazuje się odpowiednio organowi administracji geologicznej, który udzielił koncesji, zatwierdził projekt robót geologicznych lub któremu zgłoszono projekt robót geologicznych.

Art. 94.

1. Właściwy organ administracji geologicznej przesyła kopie decyzji dotyczących dokumentacji geologicznych, o których mowa w art. 88 ust. 2 pkt 1–3:
 - 1) organom wykonawczym jednostek samorządu terytorialnego, których terytoriów dotyczy dokumentacja geologiczna;
 - 2) właściwemu terenowemu organowi administracji morskiej – jeżeli dokumentacja geologiczna dotyczy obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 3) właściwemu dyrektorowi regionalnego zarządu gospodarki wodnej – w przypadku dokumentacji hydrogeologicznej;

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

- 4) pozostałym właściwym miejscowo organom administracji geologicznej, załączając 1 egzemplarz dokumentacji geologicznej.
2. Właściwy organ administracji geologicznej przesyła po 1 egzemplarzu dokumentacji, o której mowa w art. 88 ust. 2 pkt 4, pozostałym właściwym miejscowo organom administracji geologicznej.

Art. 95.

1. Udokumentowane złoża kopalin oraz udokumentowane wody podziemne, w granicach projektowanych stref ochronnych ujęć oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych w celu ich ochrony ujawnia się w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania przestrzennego województwa.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

2. W terminie do 2 lat od dnia zatwierdzenia dokumentacji geologicznej przez właściwy organ administracji geologicznej obszar udokumentowanego złoża kopalin obowiązkowo wprowadza się do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Art. 96.

1. Po upływie terminu określonego w art. 95 ust. 2 wojewoda wprowadza obszar udokumentowanego złoża kopalin do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i wydaje w tej sprawie zarządzenie zastępcze. Sporządzone w tym trybie studium wywołuje skutki prawne takie jak studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.
2. Koszty sporządzenia studium ponosi w całości gmina, której obszar dotyczy zarządzenie zastępcze.
3. W przypadku złożenia przez radę gminy skargi na zarządzenie zastępcze, o którym mowa w ust. 1, sąd administracyjny wyznacza rozprawę w terminie 30 dni od dnia wpłynięcia skargi do sądu.

Ustawa Prawo geologiczne i górnictwo

DOKUMENTOWANIE:

1. Nazwa złóż nowo dokumentowanych - pisana dużymi literami, a kolejne złoża oznakowane dodatkowo cyfrą „rzymską”, np.

**„RAWA” ; „RAWA II”
zamiast
„Rawa” ; „Rawa 2”**

lub

**„RAWA III” ; „RAWA IV”
zamiast
„RAWA -dz. 123” ; „Rawa – Nowak”***

*) nazwisko przedsiębiorcy – właściciela gruntów

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

2. Nazwa złóż powstałych w wyniku podziału wcześniej udokumentowanego złoża - pisana j.w., z uwzględnieniem wymogów § 2 ust. 2 rozporządzenia M.Ś. z dnia 22.11.2011r. (Dz.U. Nr 291, poz. 1712), np:

„RAWA -1” lub „RAWA /1”

**udokumentowane z podziału złoża „RAWA”
lub**

„RAWA II-1” lub „RAWA II/1”

udokumentowane z podziału złoża „RAWA II”

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

2. Zakres rozpoznania złoża - dokumentowania:

- I wariant:** w całości i do spągu złoża,
- II wariant:** w granicach działki - do granic jej własności i do spągu złoża lub do określonej głębokość,
- III wariant:** w granicach działki, lecz po uwzględnieniu pasów ochronnych i do spągu złoża lub do określonej głębokości.
- IV wariant:** j.w., lecz z zachowaniem pólki nad poziomem zwierciadła wody pierwszej warstwy wodonośnej o zwierciadle swobodnym.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

3. Nieprawidłowości w dokumentowaniu złóż kopalin:

Ministerstwo Środowiska: Geologia – Publikacje – Geologia złożowa:

„Analiza i ocena błędów w dokumentowaniu złóż kopalin”

Opracowanie zespołu:

Prof. dr hab. inż. Marek Nieć

mgr Michał Gientka

dr inż. Jerzy Górecki

dr inż. Barbara Radwanek-Bąk

dr inż. Bogusław Bąk

mgr inż. Ewa Salamon

mgr inż. Małgorzata Kawulak

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

4. Uwagi do projektowania rozpoznania i dokumentowania złóż kopalin:

4.1. Uzgodnienia „nieformalne”, lecz bardzo istotne.

Dokumentowanie złóż bez wcześniejszych uzgodnień:

- z właścicielami sąsiednich gruntów, na których prowadzi wydobywanie kopaliny inny podmiot,**
- z miejscowym zakładem energetycznym w zakresie technicznych warunków wydobywania kopaliny pod liniami energetycznymi.**
- z władzami samorządowymi gminy w zakresie czasowego przeniesienia np. nieutwardzonej drogi gminnej.**

Efekt: ustanawianie pasów ochronnych i filarów ochronnych, które docelowo najczęściej są naruszane w procesie wydobywania kopaliny.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

4.2. Mapy.

- częste załączanie do projektów i dokumentacji nieaktualnych map, zwłaszcza innych od map zasadniczych - mapy w starych układach geodezyjnych, a nawet turystyczne.
- celowość załączanie do wniosku o koncesję map ewidencyjnych gruntów w skali np. 1 : 5000 z naniesionymi granicami złoża, zaś docelowo granicami obszaru i terenu górnictwa.
- mapy zasadnicze kończą się na granicy działki lub działek objętych koncesją – brak „marginesu”

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

4.3.

Projektowanie, a następnie dokumentowanie złoża bez uwzględnienia lokalnych warunków hydrogeologicznych – nie spotyka się zwłaszcza projektów robót, które zawierają wstępne dane o głębokości zalegania zwierciadła wody pierwszej, przypowierzchniowej warstwy wodonośnej o zw. swobodnym określone na podstawie pomiarów studni kopanych istniejących w pobliskich siedliskach.

Ustawa Prawo geologiczne i górnictwo

4.4.

Brak uwzględniania morfogenezy całego rejonu projektowanych badań i prac dokumentacyjnych, co skutkuje często błędną lokalizacją otworów badawczych.

W 99% lokalizację otworów badawczych projektuje się „w kopertę”, zaś przy wąskich, a długich działkach - „liniowo”.

4.5.

Lokalizacja linii przekrojów geologicznych wzdłuż skrajnych otworów nie charakteryzuje budowy geologicznej złoża.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

Rozdział 3

Ewidencja i bilans zasobów złóż kopalin

Art. 101.1. Przedsiębiorca prowadzi ewidencję zasobów złoża kopaliny, ustalając ich zmiany spowodowane:

- 1) dokładniejszym rozpoznaniem złoża;
- 2) eksploatacją złoża i powstałymi wskutek niej stratami;
- 3) zmianą granic lub podziałem złoża;
- 4) wymaganiami ochrony środowiska albo bezpieczeństwa pracy, w tym ograniczeniami wpływającymi na dopuszczalność eksploatacji złoża;
- 5) przeklasyfikowaniem geologicznych zasobów bilansowych do pozabilansowych, zasobów pozabilansowych do bilansowych, przemysłowych do nieprzemysłowych, zasobów nieprzemysłowych do przemysłowych lub do strat, albo strat do zasobów przemysłowych.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

Rozdział 3

Ewidencja i bilans zasobów złóż kopalin (c.d.)

Art. 101. (c.d.)

2. Jeżeli zmiany w okresie sprawozdawczym przekraczają 50% wielkości rocznego wydobycia ze złoża, przeklasyfikowania, o których mowa w ust. 1 pkt 5, dokonuje przedsiębiorca po uzyskaniu zgody, w drodze decyzji, właściwego organu koncesyjnego.
3. W ramach prowadzonej ewidencji zasobów złoża kopaliny sporządza się corocznie, w terminie do dnia 28 lutego, według stanu na dzień 31 grudnia poprzedniego roku, operat ewidencyjny zasobów złoża kopaliny, zwany dalej „operatem ewidencyjnym”.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

Rozdział 3

Ewidencja i bilans zasobów złóż kopalin (c.d.)

- 4 W operacie ewidencyjnym uwzględnia się w szczególności dane dotyczące tych części złoża kopaliny, których wydobywanie nie jest technicznie możliwe lub nie jest gospodarczo uzasadnione.
5. Operat ewidencyjny sporządza się na podstawie:
 - 1) obmiaru wyrobisk — dla zasobów złóż kopalin stałych;
 - 2) pomiarów wydajności odwiertów — dla zasobów złóż kopalin gazowych i płynnych.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

6. W przypadku działalności prowadzonej na podstawie koncesji udzielonej przez starostę:
 - 1) obmiaru wyrobisk dokonuje się co 3 lata;
 - 2) w corocznie sporządzanym operacie ewidencyjnym określa się stan zasobów złoża kopaliny, wielkość wydobycia i strat jako wielkości szacunkowe, pozostawiając szczegółowe ich ustalenie do czasu dokonania obmiaru wyrobisk.
7. Operat ewidencyjny dołącza się do posiadanego egzemplarza dokumentacji geologicznej oraz projektu zagospodarowania złoża.
8. Przedsiębiorca sporządza, na podstawie operatu ewidencyjnego, informację o zmianach zasobów złoża kopaliny i corocznie, w terminie do dnia 15 marca, przekazuje ją właściwemu organowi koncesyjnemu oraz państwowej służbie geologicznej.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

Rozdział 3

Ewidencja i bilans zasobów złóż kopalin (c.d.)

9. Informacja, o której mowa w art. 8, zawiera dane dotyczące stanu zasobów złoża kopaliny, przyrostów oraz ubytków w tych zasobach.
11. Przedsiębiorca przechowuje operaty ewidencyjne przez 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym koncesja utraciła moc.
12. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania dotyczące operatu ewidencyjnego oraz wzory informacji o zmianach zasobów złoża kopaliny, których treść jest uzależniona od rodzajów kopalin, kierując się potrzebą ochrony złóż kopalin oraz zapewnienia kompletności informacji objętych ewidencją zasobów złoża kopaliny.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

Art. 102.

1. Operat ewidencyjny sporządza geolog górniczy.
2. Dla złóż wydobywanych metodą odkrywkową albo metodą otworów wiertniczych operat ewidencyjny może sporządzać osoba posiadająca kwalifikacje do wykonywania, dozoru i kierowania pracami geologicznymi w zakresie poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin.
3. Nadzór nad sporządzaniem operatu ewidencyjnego sprawuje właściwy organ nadzoru górnictwa.
4. Jeżeli przedsiębiorca nie sporządził operatu ewidencyjnego albo sporządził go nienależycie, właściwy organ nadzoru górnictwa może, w drodze decyzji, nakazać jego niezwłoczne sporządzenie lub poprawę, na koszt przedsiębiorcy.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

Nieprawidłowości w operatach ewidencyjnych:

- **brak aktualnego obmiaru wyrobiska górniczego,**
- **brak określenia wielkości strat w zasobach;
uwzględnienia strat eksploatacyjnych
i pozaeksploatacyjnych,**
- **brak określenia zasobów możliwych do wydobycia
(operatywnych),**
- **brak określenia wskaźnika wykorzystania zasobów
złoża,**
- **oraz nieprawidłowości w opracowywaniu operatów
dla złoża eksploatowanego przez kilku
przedsiębiorców.**

Ustawa Prawo geologiczne i górnictwo

ROZLICZANIE ZASOBÓW ZŁOŻA:

1. Generalnie:

- w trakcie prowadzenia działalności – można operatami ewidencyjnymi,
- po zakończeniu działalności – dodatkiem do dokumentacji geologicznej.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

Uwaga 1:

Częsta praktyka – stan zasobów geologicznych bilansowych po zakończeniu działalności jest „ZEROWY” (???). A gdzie zasoby pozostawione w skarpach ostatecznych – straty pozaeksploatacyjne.

Uwaga 2:

Bardzo rzadką praktyką jest rozliczenie zasobów przy przenoszeniu koncesji, zwłaszcza na podmiot obcy (nie mylić z żoną lub dziećmi).

Ważne jest dobre udokumentowanie stanu dotychczas prowadzonej działalności – aktualizacja mapy zasadniczej i właściwe rozliczenie zasobów złoża oraz udokumentowanie ewentualnej działalności poza obszarem górnictwem, naruszeń pasów i filarów ochronnych.

Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

Uwaga 3:

Częstą praktyką jest likwidowanie wyrobiska górnictwa poprzez zasypywanie piaskami odsiewkowymi lub innym urobkiem w ramach „wymiany gruntów”, przed wykonaniem obmiaru wyrobiska górnictwa – rozliczenie, ale ...„szacunkowe”.

Uwaga 4:

Rozliczenie obejmuje tylko zasoby złoża w granicach jego udokumentowania, żadna dokumentacja rozliczeniowa nie obejmuje zasobów wyeksploatowanych ewentualnie w bezpośredniej jego bliskości, wskutek naruszenia jego granic – obszaru górnictwa, pasów ochronnych i filarów ochronnych.

Rozliczanie zasobów złoża

Przekrój poprzeczny wyrobiska

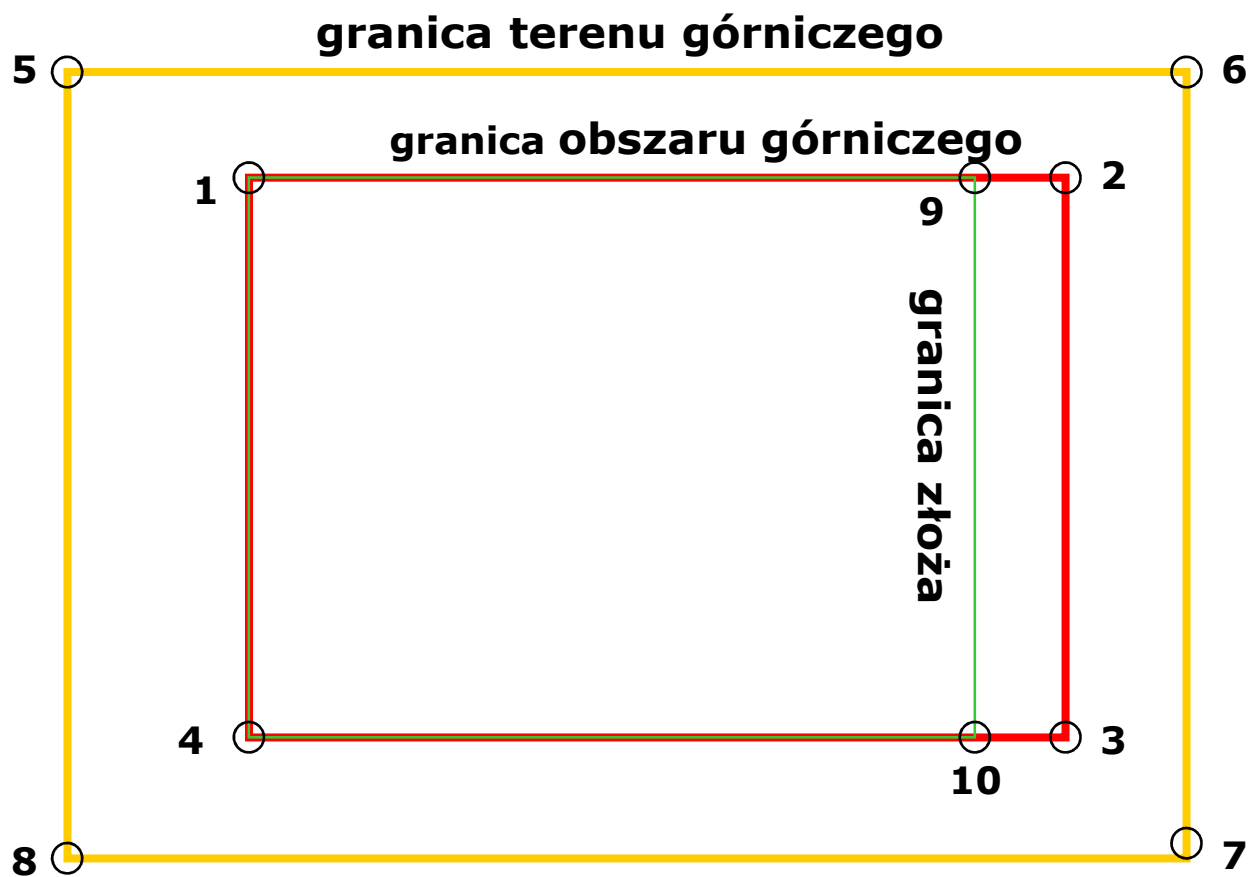
Ustawa

Prawo geologiczne i górnictwo

- **Koncesje geologiczne:**
 - 1. Zbyt szczegółowe zapisy w treści koncesji odnoszące się do szczegółowych zasad prowadzenia ruchu ZG w koncesjach starostów (np. koncesja zawiera 14 stron).
/ustalenia naruszające kompetencje KRZG -
- ustalone kąty nachylenia ścian i zboczy,
w tym np. kąt ściany roboczej 45 stopni/**
 - 2. Zbyt szczegółowe zapisy w treści decyzji środowiskowych będące efektem prawdopodobnie zbyt rozbudowanych wniosków (treści karty informacyjnej).**

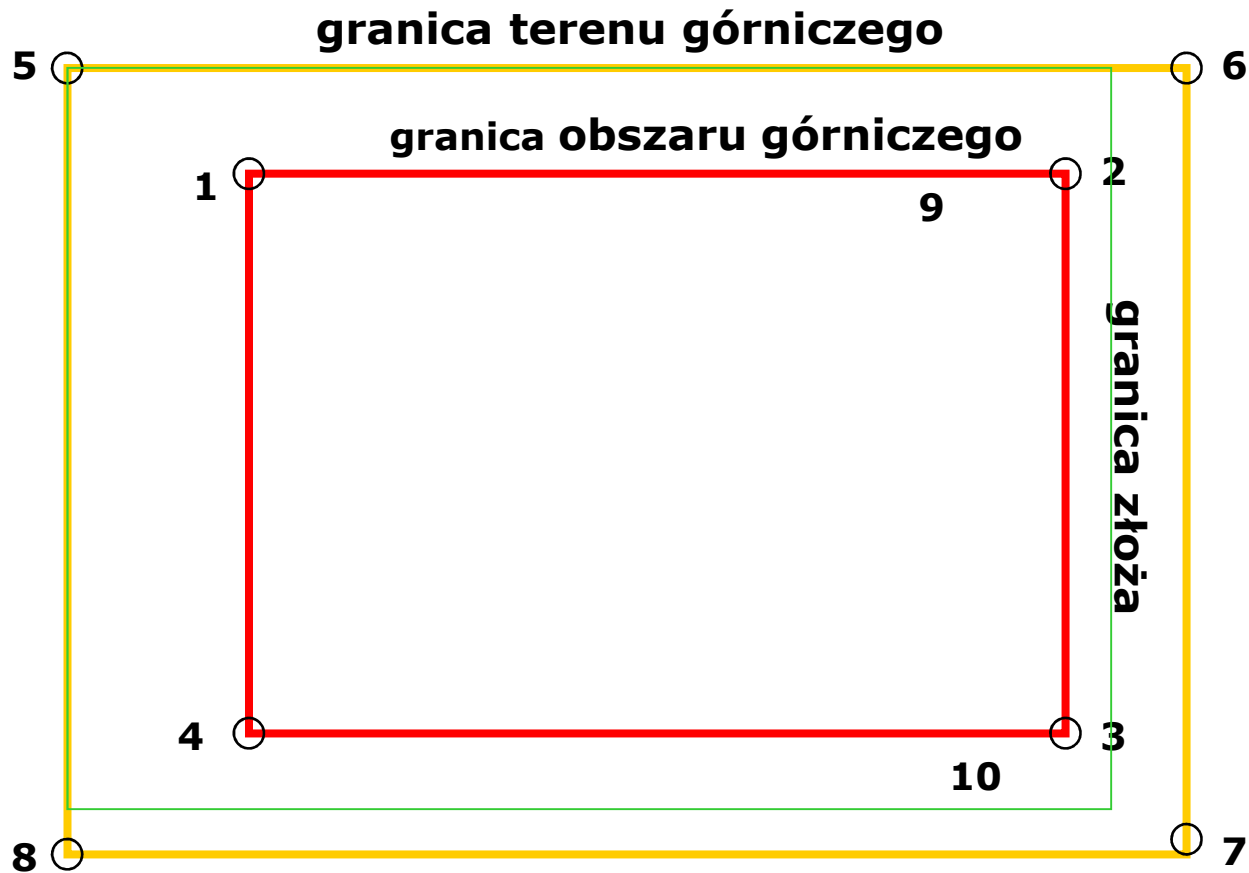
Obszar i teren górniczy

Mapa sytuacyjno - wysokościowa

Obszar i teren górniczy

Mapa sytuacyjno - wysokościowa

Ustawa Prawo geologiczne i górnictwo

Dziękuję za uwagę